

สมรรถนะการดูแลผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลชุมชนจังหวัดชุมพร The professional nurses' competencies in caring management of patients with mechanical ventilator at secondary care hospital, Chumphon.

(Received: March 11,2024 ; Revised: March 23,2024 ; Accepted: March 24,2024)

เรณู สุวรรณนาวี¹วิชญ์ อนิลบล²
Renu Suwannao¹Witsanu Aninlabon²

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงสำรวจนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับสมรรถนะในการจัดการดูแลผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดชุมพร กลุ่มตัวอย่างจำนวน 143 ราย สุ่มแบบบังเอิญจากพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาล 5 แห่ง เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปและสมรรถนะการจัดการดูแลผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจ 6 ด้าน ตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ค่าความตรงตามเนื้อหา 1 และค่าความเที่ยงสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค 0.73 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและสถิติอนุมานหาความสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการศึกษา พบว่า สมรรถนะในการดูแลผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจทั้ง 6 ด้านอยู่ในระดับมาก ประสบการณ์การดูแลผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจมีความสัมพันธ์กับสมรรถนะการดูแลผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจ ในด้านคุณธรรมจริยธรรม การปฏิบัติทางการพยาบาล ทักษะในการปฏิบัติการพยาบาล การสื่อสาร และการบริหารจัดการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) ส่วนปัจจัยด้านอายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงานทั้งหมด และประวัติการได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติมทางการดูแลผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจ ไม่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะการดูแลผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจ

คำสำคัญ: สมรรถนะการดูแลผู้ป่วย เครื่องช่วยหายใจ พยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน

Abstract

The purpose of this survey research was to study the competency and relationship between personal factors and competency in managing patients using ventilators of professional nurses in secondary care hospitals in Chumphon. A sample of 143 patients was randomly selected from professional nurses in 5 hospitals. Data were collected using a questionnaire on general information and competencies in managing care for patients using ventilators in 6 units of competencies. Verify by experts, the content validity value was 1 and the Cronbach's alpha coefficient reliability value was 0.73. Data were analyzed using descriptive statistics and inferential statistics by Pearson's correlation.

The results of the study found that the competency in caring for patients using ventilators in all 6 units was at a high level. Experience in caring for mechanically ventilated patients is related to competency in caring for mechanically ventilated patients. In terms of morality and ethics nursing practice skills in nursing practice communication and management statistically significant ($p < 0.05$). Age factor, education level, all work experience and history of receiving additional training in caring for patients using ventilators were no relationship with the competency of caring for patients using a ventilator.

Keywords: nurses' competencies, mechanical ventilator, secondary care hospital.

บทนำ

ปัญหาสุขภาพในปัจจุบันส่วนใหญ่เกิดจาก
ปัญหาการดูแลตนเอง เนื่องจากสภาพสังคมและรูป

แบบการใช้ชีวิตในด้านต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้
เกิดเป็นปัญหาเรื้อรังด้านสุขภาพ โดยเฉพาะกลุ่มโรค
ไม่ติดต่อเรื้อรัง (Non-communicable diseases)

¹ พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ โรงพยาบาลปากน้ำหลังสวน จังหวัดชุมพร

² นายแพทย์ชำนาญการพิเศษ โรงพยาบาลละแม จังหวัดชุมพร

ซึ่งเกิดจากพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิต ส่งผลกระทบต่อสุขภาพบุคคลทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ทั้งทางตรงและทางอ้อม แนวโน้มการจัดการปัญหาสุขภาพจึงต้องปรับเปลี่ยนตามปัญหาสุขภาพ ในปัจจุบัน พบว่าคนไทยมีอายุยืนนานขึ้น ทำให้สังคมไทยก้าวไปสู่สังคมผู้สูงอายุ ปัญหาการเจ็บป่วยและการเสียชีวิตจึงเปลี่ยนจากโรคติดต่อมาเป็นกลุ่มโรคไม่ติดต่อ จากรายงาน สถิติสาธารณสุข ปี พ.ศ. 2564 โดยกองยุทธศาสตร์และแผนงานสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข พบ ว่า อัตราตายของประชากรไทย นับตั้งแต่ พ.ศ. 2560 - พ.ศ. 2564 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นคือ 8.4 ต่อประชากร 1,000 คน โดยกลุ่มโรคที่ทำให้คนเสียชีวิตมากที่สุดในปี ได้แก่ ได้แก่ โรคมะเร็ง โรคหลอดเลือดในสมอง โรคปอดอักเสบ โรคหัวใจขาดเลือด และอุบัติเหตุจากการคมนาคมขนส่งทางบก¹ ดังนั้น วิชาชีพพยาบาลต้องมีการพัฒนาและเพิ่มสมรรถนะของบุคลากร โดยเพิ่มทักษะด้านบริหารและการปฏิบัติการพยาบาล เพื่อให้การพยาบาลมีมาตรฐาน และได้ผลลัพธ์ที่ดี โดยเฉพาะผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลที่มีภาวะวิกฤตจำเป็นต้องใช้เครื่องมือบำบัดรักษาด้วยเครื่องช่วยหายใจ เป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งที่สำคัญและมีความต้องการใช้เพิ่มมากขึ้น ผู้ทำหน้าที่ให้การดูแลผู้ป่วยใช้เครื่องช่วยหายใจอย่างใกล้ชิดตลอด 24 ชั่วโมง ส่วนใหญ่คือพยาบาลวิชาชีพ ดังนั้นบทบาทของพยาบาลในการบำบัดระบบหายใจจึงสำคัญอย่างยิ่ง² ดังนั้นพยาบาลวิชาชีพจึงต้องมีความสามารถในการจัดการดูแลผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจ มีความรู้และทักษะการบำบัดระบบหายใจ และทักษะในการใช้เครื่องช่วยหายใจ³

เครื่องช่วยหายใจ (Ventilator) คือ อุปกรณ์ทางการแพทย์ เป็นเครื่องมือสำหรับการช่วยชีวิตหรือยื้อชีวิตในกรณีที่ผู้ป่วยไม่สามารถทำการหายใจได้ด้วยตนเอง โดยที่เครื่องช่วยหายใจจะทำหน้าที่นำอากาศเข้าและออกจากปอดเพื่อที่ร่างกายของผู้ป่วยจะยังได้รับออกซิเจนเข้าสู่ร่างกายอย่างเพียงพอ เครื่องช่วยหายใจแบ่งตามประเภทของการส่งอากาศเข้าสู่ร่างกาย จะแบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ (1) Non-invasive Ventilation (NIV) หมายถึง การใช้

เครื่องช่วยหายใจผ่านทางหน้ากากครอบจมูกและปากเหมาะกับผู้ป่วยที่ต้องใช้เครื่องช่วยหายใจเฉพาะเวลากลางคืน หรือต้องการช่วยหายใจน้อยกว่า 12-16 ชั่วโมงต่อวัน และ (2) Invasive Ventilation หมายถึง การใช้เครื่องช่วยหายใจผ่านทางท่อเจาะคอสำหรับผู้ป่วยที่ต้องช่วยหายใจมากกว่า 20 ชั่วโมงต่อวัน² ซึ่งการดูแลผู้ป่วยในโรงพยาบาลชุมชนที่ไม่มีไอซียูมักจะเป็นการดูแลผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจผ่านทางหน้ากากครอบจมูกและปาก พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในแผนกฉุกเฉินจะมีการดูแลผู้ป่วยที่ต้องช่วยหายใจทั้งแบบต้องใช้ท่อช่วยหายใจและไม่ใช้ท่อช่วยหายใจ ส่วนพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในแผนกผู้ป่วยในมีบางครั้งที่ต้องดูแลผู้ป่วยที่ใส่เครื่องช่วยหายใจผ่านทางท่อช่วยหายใจ เช่น ผู้ป่วยที่ดูแลรักษาแบบประคับประคอง ผู้ป่วยโรคมะเร็งระยะสุดท้าย หรือ ผู้ป่วยที่มีภาวะที่ต้องใส่ท่อช่วยหายใจที่เตรียมตัวส่งต่อไปยังโรงพยาบาลที่ศักยภาพสูงกว่า²

สมรรถนะของบุคลากรมีความสำคัญที่จะช่วยให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ดังนั้น บุคลากรในโรงพยาบาลทุกวิชาชีพ จึงจำเป็นต้องมีสมรรถนะในการปฏิบัติงานทั้งสมรรถนะหลัก (Core competency) และสมรรถนะประจำกลุ่มงาน (Functional competency) การกำหนดสมรรถนะจำเป็นต้องคำนึงถึงลักษณะงานและปัญหาของงาน เจ็บป่วย การจัดการดูแลผู้ป่วยที่ต้องใช้เครื่องช่วยหายใจจำเป็นต้องเป็นผู้ที่มีสมรรถนะเฉพาะทาง มีความรู้และทักษะในการบำบัดระบบหายใจ มีความรู้ทั้งการดูแลผู้ป่วยและทักษะในการใช้เครื่องช่วยหายใจ ในแต่ละหน่วยงานพยาบาลวิชาชีพจะมีความรู้ทักษะความสามารถในการดูแลผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจต่างกัน หากพยาบาลวิชาชีพมีสมรรถนะในการดูแลผู้ป่วยที่เหมาะสม ผู้ป่วยก็จะได้รับการที่ดีและปลอดภัย³

ด้วยความสำคัญของสมรรถนะของพยาบาลในการจัดการดูแลผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจซึ่งปัจจุบันยังไม่มีข้อกำหนดไว้ ผลการดูแลผู้ป่วยที่ผ่านมาพบว่า พยาบาลผู้ดูแลผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจ

ในแต่ละหน่วยงานมีความรู้ทักษะความสามารถ และประสบการณ์การดูแลผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจต่างกัน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาข้อกำหนดสมรรถนะในการจัดการดูแลผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจสำหรับพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดชุมพรเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะสำหรับพยาบาลวิชาชีพในการจัดการดูแลผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจต่อไป

วัตถุประสงค์วิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะการจัดการดูแลผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดชุมพร

คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ เครจซีและมอร์แกน⁶
$$n = \frac{\chi^2 N p (1-p)}{e^2 (N-1)} + \chi^2 p (1-p)$$
 ยอมรับให้เกิดความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างได้ 5% ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($\chi^2=3.841$) และสัดส่วนของลักษณะที่สนใจใน ประชากรเท่ากับ 0.4 ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 141 คน และเพิ่มกลุ่มตัวอย่างเพื่อทดแทนข้อมูลที่อาจจะมีการสูญหาย (missing data) ได้กลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้ทั้งสิ้น จำนวน 143 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษานี้ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล มี 2 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป จำนวน 8 ข้อ ได้แก่ อายุ เพศ การศึกษา แผนกที่ทำงานในปัจจุบัน ประสบการณ์การทำงานทั้งหมด ประสบการณ์ทำงานในหน่วยงานปัจจุบัน ประสบการณ์การดูแลผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจ และประวัติการได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติมทางการดูแลผู้ป่วยใช้เครื่องช่วยหายใจ และ ส่วนที่ 2 แบบสอบถามสมรรถนะสำหรับพยาบาลวิชาชีพในการจัดการดูแลผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจ 6 ด้านรวม 27 ข้อ ได้แก่ ด้านคุณธรรมจริยธรรม จำนวน 3 ข้อ ด้านการปฏิบัติการพยาบาล จำนวน 5 ข้อ ด้านการทักษะการปฏิบัติการพยาบาล จำนวน 6 ข้อ ด้านการ

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับสมรรถนะการจัดการดูแลผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดชุมพร

วิธีการศึกษา

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา ณ จุดเวลาใดเวลาหนึ่ง โดยการใช้การสำรวจ ประชากร คือ พยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาล 5 แห่ง ได้แก่ โรงพยาบาลทุ่งตะโก โรงพยาบาลปากน้ำหลังสวน โรงพยาบาลพะโต๊ะ โรงพยาบาลละแม และโรงพยาบาลหลังสวน จำนวนทั้งสิ้น 266 คน

กำกับการทำงานของเครื่องช่วยหายใจ จำนวน 4 ข้อ และ ด้านการสื่อสาร จำนวน 4 ข้อ เป็นคำถามให้เลือกตอบ 5 ระดับ ตามมาตรวัดแบบลิเคิร์ต (Likert scale) ดังนี้

คะแนนระดับ 5 หมายถึง มีความรู้ความสามารถในระดับดีมาก

คะแนนระดับ 4 หมายถึง มีความรู้ความสามารถในระดับดี

คะแนนระดับ 3 หมายถึง มีความรู้ความสามารถในระดับกลาง

คะแนนระดับ 2 หมายถึง มีความรู้ความสามารถในระดับพอใช้

คะแนนระดับ 1 หมายถึง มีความรู้ความสามารถในระดับต้องปรับปรุง

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

แบบสอบถามนี้ใช้ แบบสอบถามส่วนที่ 2 ของวรารณ ธโนโรจน์และคณะ⁴ เรื่อง การกำหนดสมรรถนะสำหรับพยาบาลวิชาชีพในการจัดการดูแลผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจ มีค่าความตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือ (CVI) เท่ากับ 0.81 และค่าความเที่ยง (Cronbach's alpha coefficient) เท่ากับ 0.94 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาอีกครั้ง โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ได้ค่า IOC เท่ากับ 1 และ ตรวจสอบความเที่ยง โดยผู้วิจัย

นำแบบสอบถาม สมรรถนะการจัดการดูแลผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจของพยาบาลวิชาชีพ 6 ด้าน ไปทดลองใช้กับพยาบาลซึ่งมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ราย เพื่อคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอน (Cronbach's alpha coefficient) ได้เท่ากับ 0.73

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลการวิจัยไปยังผู้อำนวยการโรงพยาบาลทั้ง 5 แห่ง และขออนุญาตหัวหน้าหอผู้ป่วยในการแจกและอธิบายแบบสอบถามพร้อมเอกสารชี้แจงให้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดขอรับแบบสอบถามคืนด้วยวิธีการเก็บใส่ซองภายใน 1 เดือน พร้อมตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของข้อมูลที่ได้รับทั้งหมด 143 ชุด โดยการสุ่มแบบบังเอิญ

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลสมรรถนะการจัดการดูแลผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจของพยาบาลวิชาชีพรายข้อและรายด้าน วิเคราะห์ด้วยสถิติพรรณนา ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ วิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลส่วนบุคคลกับสมรรถนะการจัดการดูแลผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจของพยาบาลวิชาชีพ วิเคราะห์ด้วยสถิติหาความสัมพันธ์ของเพียร์สัน

จริยธรรมวิจัย

งานวิจัยผ่านการพิจารณาด้านจริยธรรมในมนุษย์จากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ โรงพยาบาลชุมพรเขตอุดมศักดิ์ เมื่อวันที่ 26 กันยายน 2566 หนังสือรับรองเลขที่ 051/2566

ผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 143 คน พบว่า เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย (ร้อยละ 93.70 และ 6.30 ตามลำดับ) ส่วนใหญ่มีอายุน้อยกว่า 30 ปี (ร้อยละ 39.9) โดยมีอายุเฉลี่ย 35.42 ปี (S.D. = 9.85) มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มากที่สุด (ร้อยละ 98.6) แผนกที่กลุ่มตัวอย่างทำงานมากที่สุด ได้แก่ แผนกผู้ป่วยใน

(ร้อยละ 42.7) รองลงมาได้แก่ แผนกอุบัติเหตุฉุกเฉิน และผู้ป่วยนอก (ร้อยละ 39.2 และ 11.9 ตามลำดับ) มีประสบการณ์ทำงานทั้งหมด น้อยกว่า 10 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 51) มีประสบการณ์การดูแลผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจ น้อยกว่า 10 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 80.4) และส่วนใหญ่ไม่ได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติมทางการดูแลผู้ป่วยใช้เครื่องช่วยหายใจ (ร้อยละ 69.2)

สมรรถนะสำหรับพยาบาลวิชาชีพในการจัดการดูแลผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจรายด้าน พบว่า สมรรถนะอยู่ในระดับมาก ในด้านคุณธรรม จริยธรรม การปฏิบัติการพยาบาล ทักษะการปฏิบัติการพยาบาล การบริหารจัดการ และการสื่อสาร ส่วนด้านการกำกับการทำงานของเครื่องช่วยหายใจอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาสมรรถนะสำหรับพยาบาลวิชาชีพในการจัดการดูแลผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจรายด้าน พบว่า ในด้านคุณธรรมจริยธรรม มีสมรรถนะในระดับมาก โดยพยาบาลวิชาชีพมีพยาบาลผู้ป่วยด้วยความเอื้ออาทร โอบอ้อมอารี ห่วงใยและเอาใจใส่ มากที่สุด

สมรรถนะสำหรับพยาบาลวิชาชีพในการจัดการดูแลผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจ ในด้านการปฏิบัติการพยาบาลมีสมรรถนะในระดับมาก โดยพยาบาลวิชาชีพมีความกระตือรือร้นในการดูแลผู้ป่วยใช้เครื่องช่วยหายใจมากที่สุด

สมรรถนะสำหรับพยาบาลวิชาชีพในการจัดการดูแลผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจ ในด้านทักษะการปฏิบัติการพยาบาล อยู่ในระดับมาก โดยพยาบาลวิชาชีพมีการดูแลช่วยเหลือผู้ป่วยให้อยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสมไม่หักพังอ มากที่สุด

สมรรถนะสำหรับพยาบาลวิชาชีพในการจัดการดูแลผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจ ในด้านการกำกับการทำงานของเครื่องช่วยหายใจ อยู่ในระดับปานกลาง โดยพยาบาลวิชาชีพมีการเตรียมเครื่องช่วยหายใจและอุปกรณ์ได้อย่างถูกต้องและครบถ้วนมากที่สุด

สมรรถนะสำหรับพยาบาลวิชาชีพในการจัดการดูแลผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจ ในด้านการ

สื่อสาร อยู่ในระดับมาก โดยพยาบาลวิชาชีพมีการยอมรับและรับฟังเมื่อมีการแสดงความคิดเห็นของผู้ป่วย ญาติ และทีมสุขภาพ มากที่สุด

สมรรถนะสำหรับพยาบาลวิชาชีพในการจัดการดูแลผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจ ในด้านการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมาก โดยพยาบาลวิชาชีพมีการมอบหมายงานในทีมพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจได้อย่างถูกต้อง มากที่สุด

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับสมรรถนะการจัดการดูแลผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลชุมชนจังหวัดชุมพร พบว่า ประสิทธิภาพการดูแลผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจมีความสัมพันธ์กับสมรรถนะการจัดการดูแล

ผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจของพยาบาลวิชาชีพในด้านคุณธรรมจริยธรรม ($r = 0.199, p=0.017$) ด้านการปฏิบัติทางการพยาบาล ($r = 0.262, p=0.002$) ด้านทักษะในการปฏิบัติการพยาบาล ($r = 0.174, p=0.038$) ด้านการสื่อสาร ($r = 0.175, p=0.036$) และด้านการบริหารจัดการ ($r = 0.198, p=0.018$) ส่วนปัจจัยด้านอายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงานทั้งหมด และประวัติการได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติมทางการดูแลผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจ มีความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับสมรรถนะการจัดการดูแลผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลชุมชนจังหวัดชุมพร อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลส่วนบุคคลกับสมรรถนะการจัดการดูแลผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดชุมพร ($n = 143$ คน)

ปัจจัยส่วนบุคคล	สมรรถนะการจัดการดูแลผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจ											
	1.ด้านคุณธรรมจริยธรรม		2. ด้านการปฏิบัติทางการพยาบาล		3.ด้านทักษะในการปฏิบัติการพยาบาล		4.ด้านการกำกับการทำงานของเครื่องช่วยหายใจ		5. ด้านการสื่อสาร		6. ด้านการบริหารจัดการ	
	r	P	r	P	r	P	r	P	r	P	r	P
อายุ	-0.066	0.436	-0.080	0.341	-0.139	0.098	-0.060	0.480	-0.121	0.151	0.028	0.744
ระดับการศึกษา	0.065	0.440	0.017	0.842	0.044	0.602	-0.030	0.722	-0.104	0.217	0.051	0.545
ประสบการณ์การทำงานทั้งหมด	-0.058	0.494	-0.046	0.588	-0.105	0.214	-0.045	0.597	-0.069	0.410	0.056	0.505
ประสบการณ์การดูแลผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจ	0.199*	0.017	0.262*	0.002	0.174*	0.038	0.146	0.081	0.175*	0.036	0.198*	0.018
ประวัติการได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติมทางการดูแลผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจ	-0.044	0.602	-0.133	0.114	-0.092	0.278	-0.164	0.051	0.002	0.982	-0.098	0.244

สรุปและอภิปรายผล

สมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพในดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะวิกฤตจำเป็นต้องใช้เครื่องมือบำบัดรักษาด้วยเครื่องช่วยหายใจสำคัญอย่างยิ่ง พยาบาลวิชาชีพต้องมีความรู้และทักษะการบำบัดระบบหายใจในผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจ ทั้งแบบต้องใส่ท่อช่วยหายใจ และไม่ใส่ท่อช่วยหายใจ จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเป็นพยาบาลวิชาชีพซึ่ง

เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ซึ่งสอดคล้องกับหลายการศึกษา^{4,5,7} พยาบาลวิชาชีพส่วนใหญ่มีอายุน้อยกว่า 30 ปี (ร้อยละ 39.9) โดยมีอายุเฉลี่ย 35.42 ปี ($S.D. = 9.85$) สอดคล้องกับการศึกษาของ วราภรณ์ ธโนโรจน์และคณะ⁴ และสุนันทา ระวีวรรณ⁵ และกุลณนาท ผ่องแผ้ว และคณะ⁷ กลุ่มตัวอย่างมีประสบการณ์ทำงานทั้งหมดน้อยกว่า 10 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 51) และมีประสบการณ์การดูแลผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วย

หายใจ น้อยกว่า 10 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 80.4) สมรรถนะสำหรับพยาบาลวิชาชีพในการจัดการดูแลผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจ พบว่า อยู่ในระดับมาก อาจเนื่องจากพยาบาลวิชาชีพส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการดูแลผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจ และจากการศึกษาของ ปันस्या หนูริ⁸ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพยาบาล ได้แก่ ความรับผิดชอบ และความสำเร็จในการทำงาน สอดคล้องกับการศึกษาปัจจัยแรงจูงใจที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ ของ ธนิตา กำจิตเอก⁹ ที่พบว่า ลักษณะงาน และความรับผิดชอบ มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับปานกลางกับผลการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ เมื่อพิจารณาสมรรถนะสำหรับพยาบาลวิชาชีพในการจัดการดูแลผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจในคะแนนรายข้อ พบว่า พยาบาลวิชาชีพมีการดูแลผู้ป่วยด้วยความเอื้ออาทร โอบอ้อมอารี ห่วงใยและเอาใจใส่ มากที่สุด เนื่องจากจากวิชาชีพพยาบาล ได้ทำประโยชน์ต่อผู้อื่น ให้พ้นจากความทุกข์ ความเจ็บป่วย และรับรู้ถึงความสุขจากการทำงานที่ทำให้ผู้อื่นมีความสุข รองลงมา คือ พยาบาลวิชาชีพมีการยอมรับและรับฟังเมื่อมีการแสดงความคิดเห็นของผู้ป่วย ญาติ และทีมสุขภาพ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยในการดูแลรักษาผู้ป่วยให้ดียิ่งขึ้น พยาบาลวิชาชีพ มีการประเมินความพร้อมและดูแลผู้ป่วยหยาเครื่องช่วยหายใจได้ในเวลาที่เหมาะสม มีค่าน้อยที่สุด เนื่องจาก พยาบาลวิชาชีพส่วนใหญ่ไม่ได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติมทางการดูแลผู้ป่วยใช้เครื่องช่วยหายใจ (ร้อยละ 69.2) เนื่องจากจากการศึกษานี้พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในแผนกผู้ป่วยใน แผนกอุบัติเหตุฉุกเฉิน และผู้ป่วยนอก อาจจะจะได้การอบรม หรือดูแลผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจน้อย แตกต่างกับการศึกษาของ กุลณนาท ผ่องแผ้ว และคณะ⁷ ที่พบว่า พยาบาลวิชาชีพที่ได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติมทางการดูแลผู้ป่วยใช้เครื่องช่วยหายใจ ร้อยละ 85.5 เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเป็นพยาบาลที่มีประสบการณ์การดูแลผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจมากกว่า 5 ปี ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับ

สมรรถนะการจัดการดูแลผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจของพยาบาลวิชาชีพพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดชุมพร พบว่า ประสบการณ์การดูแลผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจมีความสัมพันธ์กับสมรรถนะการจัดการดูแลผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจของพยาบาลวิชาชีพในด้านคุณธรรมจริยธรรม ($r = 0.199, p=0.017$) ด้านการปฏิบัติทางการพยาบาล ($r = 0.262, p=0.002$) ด้านทักษะในการปฏิบัติการพยาบาล ($r = 0.174, p=0.038$) ด้านการสื่อสาร ($r = 0.175, p=0.036$) และด้านการบริหารจัดการ ($r = 0.198, p=0.018$) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ กุลณนาท ผ่องแผ้ว และคณะ⁷ ที่พบว่า ประสบการณ์การดูแลผู้ป่วยใช้เครื่องช่วยหายใจสัมพันธ์กับสมรรถนะด้านการปฏิบัติการพยาบาล สมรรถนะด้านการจัดการ สมรรถนะด้านทักษะในการปฏิบัติการพยาบาล สมรรถนะด้านการกำกับดูแลการทำงาน of เครื่องช่วยหายใจ) และสมรรถนะด้านคุณธรรมและจริยธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<0.05$) และ สอดคล้องกับการศึกษาของ สุนันทา ระวีวรรณ⁵ ที่พบว่า ประสบการณ์การทำงานและประสบการณ์ดูแลผู้ป่วยใช้เครื่องช่วยหายใจ มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะการจัดการดูแลผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจของพยาบาลวิชาชีพในทุกด้าน ($p<0.05$) และจากการศึกษานี้ยังพบว่า ปัจจัยด้านอายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงานทั้งหมด และประวัติการได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติมทางการดูแลผู้ป่วยใช้เครื่องช่วยหายใจ มีความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับสมรรถนะการจัดการดูแลผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชนจังหวัดชุมพร อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ อาจเป็นเพราะสมรรถนะการจัดการดูแลผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจเป็นสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพที่ต้องใช้ความสามารถ ความชำนาญ และประสบการณ์ จึงทำให้ปัจจัยทางด้านอายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงานทั้งหมด หรือประวัติการได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติมทางการดูแลผู้ป่วยใช้เครื่องช่วยหายใจ นั้นไม่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะการจัดการดูแลผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจ

สอดคล้องกับการศึกษาของ กุลยนาท ผ่องแผ้ว และคณะ⁷ และแจ่มจันทร์ คล้ายวงษ์¹⁰ ที่พบว่า อายุ การศึกษา ประสบการณ์การทำงานทั้งหมด ประสบการณ์การทำงานในหน่วยงานปัจจุบัน และการอบรมเพิ่มเติม ไม่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะ การจัดการดูแลผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจของ พยาบาลวิชาชีพ อย่างไรก็ตาม มีบางการศึกษาที่พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับสมรรถนะการจัดการดูแลผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจของพยาบาลวิชาชีพ 3 ด้าน คือ ด้านทักษะในการปฏิบัติการพยาบาล ด้าน การสื่อสาร และด้านการบริหารจัดการ การอบรม เพิ่มเติมทางการดูแลผู้ป่วยใช้เครื่องช่วยหายใจ มี ความสัมพันธ์กับสมรรถนะการจัดการดูแลผู้ป่วยที่ใช้ เครื่องช่วยหายใจของพยาบาลวิชาชีพ 4 ด้าน คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านการกำกับดูแลการ ทำงานของเครื่องช่วยหายใจ ด้านการสื่อสาร และ ด้านการบริหารจัดการ สุนันทา ระวีวรรณ⁵

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ควรศึกษาเพิ่มเติมในการพัฒนาสมรรถนะ สำหรับพยาบาลวิชาชีพในการจัดการดูแลผู้ป่วยที่ใช้ เครื่องช่วยหายใจ ตามความเหมาะสมกับหน้าที่ ความ รับผิดชอบ และหน่วยงานที่ปฏิบัติงาน

แนวทางในการนำไปใช้ประโยชน์

1. ใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารโรงพยาบาล ในการกำหนดนโยบายและพัฒนาแนวทางปฏิบัติของ พยาบาลวิชาชีพในการดูแลผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วย หายใจ
2. เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารทางการ พยาบาลในการพัฒนาสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพให้มี ความเหมาะสมในการดูแลผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วย หายใจ
3. เป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาตนเองของ พยาบาลวิชาชีพในการจัดการดูแลผู้ป่วยที่ใช้ เครื่องช่วยหายใจ

เอกสารอ้างอิง

- 1.สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. สุขภาพคนไทย 2566 : คำสัญญาของไทยใน “คอป” (COP: Conference of Parties) กับการรับมือ “โลกรวน”. บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน). กรุงเทพฯ; 2566.
- 2.สุนิสา ฉัตรมงคลชาติ. การดูแลผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจและได้รับการบำบัดด้วยออกซิเจน (พิมพ์ครั้งที่2). ชานเมืองการพิมพ์. สงขลา; 2549.
- 3.จันทร์เพ็ญ เนียมวัน, เดือนแรม เรืองแสน และวราทิพย์ แก่นการ. สมรรถนะพยาบาลวิชาชีพในการพยาบาลผู้ป่วยใช้เครื่องช่วย หายใจ. วารสารการพยาบาลและการดูแลสุขภาพ 2563; 28(1):6-14.
- 4.วรารักษ์ ธิโนโรจน์, บุญทิพย์ สิริธรรักษ์, และ สิริรัตน์ วิชาศิลป์ทิพย์. การกำหนดสมรรถนะสำหรับพยาบาลวิชาชีพในการจัดการ ดูแลผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจ โรงพยาบาลตำรวจ. การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 2. 2545
- 5.สุนันทา ระวีวรรณ. สมรรถนะการจัดการดูแลผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลวชิระ ภูเก็ต [อินเทอร์เน็ต]. 2564 [สืบค้นเมื่อ 5 มกราคม 67]. เข้าถึงจาก: <https://www.vachiraphuket.go.th/articles/research/the-professional-nurses-competencies-in-caring-management-of-patients-with-mechanical-at-vachira-phuket-hospital>
- 6.วัลลภ รัฐฉัตรานนท์. การหาขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมสำหรับการวิจัย: มายาคติในการใช้สูตรของทอโรยามาเนและเกรทซี-มอร์แกน. วารสารสหวิทยาการวิจัย: ฉบับบัณฑิตศึกษา 2562; 8(1):11-28.
- 7.กุลยนาท ผ่องแผ้ว, และสมหมาย คชนาม. สมรรถนะการจัดการดูแลผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจ ของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาล นรรัตนราชธานี. วารสารการพยาบาล 2561; 20(2):1-12.
- 8.ปณัสยา หนูริ. ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพยาบาล โรงพยาบาลวิภาวดี. สาขาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง [อินเทอร์เน็ต]. [สืบค้นเมื่อ 5 มกราคม 67]. เข้าถึงจาก: <https://mmm.ru.ac.th/MMM/IS/vlt15-2/6114993399.pdf>

- 9.ธนิศา คำจิตเอก. ปัจจัยแรงจูงใจที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลนพรัตนราชธานี. สารนิพนธ์ ศศ.ม.
กรุงเทพฯ: คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก. 2562.
- 10.แจ่มจันทร์ คล้ายวงษ์. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความพึงพอใจในงาน ลักษณะงาน และ ความยึดมั่นผูกพันต่อ
องค์การกับการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลในเครือข่าย. [วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต]. กรุงเทพฯ:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2540.